

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI W ZAKRESIE ŚRODOWISKA I JEGO OCHRONY¹

dr Karolina Szuma

W ostatnich latach środowisko i jego ochrona jest przedmiotem pogłębiającego się zainteresowania doktryny i orzecznictwa. Z roku na rok rośnie liczba aktów normatywnych mających na celu wdrażanie prawodawstwa unijnego. Naturalnym efektem tego procesu jest również rosnąca liczba orzeczeń sądów unijnych i krajowych z uwagi na zwiększające się problemy interpretacyjne przepisów prawa krajowego w związku z prawodawstwem unijnym.

Ochrona powietrza

Wyrok Trybunału (druga izba) z 19 maja 2001 r. w sprawie C-376/09 Komisja Europejska przeciwko Republice Malty.

W skardze Komisja Wspólnot Europejskich domagała się, by Trybunał stwierdził, że nie wycofując z eksploatacji systemów przeciwpożarowych i gaśnic zawierających halony,²

przeznaczonych do zastosowań niekrytycznych na pokładach statków, ani nie odzyskując takich halonów, Republika Malty uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 4 ust. 4 ppkt v) oraz art. 16 rozporządzenia (WE) nr 2037/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 czerwca 2000 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową (Dz.U. L 244, s. 1) zmienionego decyzją 2004/232/WE Komisji z 3 marca 2004 r. (Dz.U. L 71, s. 28).

Skarga została oddalona.

W ocenie Trybunału zgodnie z „(...)” art. 4 ust. 1 ppkt c) rozporządzenia nr 2037/2000 zakazuje się wprowadzania do obrotu i stosowania halonów z zastrzeżeniem art. 4 ust. 4 i 5.³ Artykuł 4 ust. 4 ppkt v) przewiduje obowiązek wycofania z użycia systemów przeciwpożarowych i gaśnic zawierających halony przed 31 grudnia 2003 r. z wyjątkiem zastosowań wymie-

nionych w załączniku VII do rozporządzenia nr 2037/2000. Wobec braku odmiennych przepisów w akcie przystąpienia, obowiązek ten wszedł w życie wobec Republiki Malty od chwili jej przystąpienia do Unii Europejskiej, 1 maja 2004 r., na podstawie art. 2 owego aktu.

Z wykładni całości powyższych przepisów wynika, że począwszy od wskazanej daty, zastosowanie tego rodzaju systemów i gaśnic jest w przypadku statków pływających pod banderą maltańską dopuszczalne jedynie wówczas, gdy może ono zostać uznane za „zastosowanie krytyczne” w rozumieniu wskazanego załącznika.

Republika Malty nie kwestionowała okoliczności, że niektóre statki pływające pod banderą maltańską są wyposażone w systemy gaśnicze stosujące halon. Jednakże państwo to podniosło, że zastosowanie to jest objęte wskazanym pojęciem „zastosowanie krytyczne” kwestionując dokonaną przez Komisję, restrykcyjną wykładnię owego pojęcia⁴.

Komisja stwierdziła po pierwsze, że systemy stosujące halon, zainstalowane na większości statków są systemami gaszenia, a nie systemami tworzenia przestrzeni ochronnej. Po drugie jedynie dwa szczególne przypadki zastosowania systemów zawierających halony dla celów tworzenia przestrzeni ochronnej są objęte tymi przepisami, a mianowicie na tankowcach lub wokół maszyn służących do automatycznego przepompowywania mąki w ładowni statku lub poza nią.

Trybunał stwierdził, że „(...) wykładnia Komisji nie wynika ani z przepisów wskazanego załącznika, ani z pozostałych przepisów rozporządzenia nr 2037/2000. Ponadto, jakiegokolwiek odesłanie do owych dwóch przypadków wskazanych przez Komisję nie jest zawarte w motywach powołanego rozporządzenia. Jednocześnie trzy tirets dotyczące zastosowania, odpowiednio, halonów 1301 i 2402, zawarte w załączniku VII do rozporządzenia nr 2037/2000 zostały ujęte przy użyciu sformułowań o szerokim zakresie, odnoszących się do ich zastosowania „w siłach zbrojnych oraz w sektorze ropy, gazu i petrochemicznym, jak również w istniejących statkach towarowych”. Ponadto, sformu-

ułowanie „tworzenie przestrzeni ochronnej na zajętych powierzchniach” zawarte we wskazanych przepisach wskazuje, że omawiane zastosowanie halonów jest przewidziane na powierzchniach zajętych przez ludzi, co może obejmować inne rodzaje lub części statków, niż te wskazane przez Komisję.

W związku z powyższym, nawet gdyby przyjąć, jak podnosi Komisja, że w praktyce użycie halonu na statkach jest ograniczone do dwóch wskazanych przez nią przypadków, to jednak brak jest w tekście rozporządzenia nr 2037/2000 jakichkolwiek wskazań pozwalających przyjąć, że intencją prawodawcy Unii było ograniczenie zastosowania halonu na statkach do tych dwóch przypadków⁵.

W tych okolicznościach trybunał uznał, że w niniejszej sprawie Komisja nie wykazała istnienia zarzucanego Republice Malty uchybienia.

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości pozarządowych organizacji ochrony środowiska

Wyrok Trybunału (czwarta izba) z 12 maja 2011 r. w sprawie C-115/09 Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV przeciwko Bezirksregierung Arnsberg, przy udziale Trianel Kohlekraftwerk Lünen GmbH & Co. KG.

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczył wykładni dyrektywy Rady 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175, s. 40), zmienionej dyrektywą 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 maja 2003 r. (Dz.U. L 156, s. 17), zwanej dalej „dyrektywą 85/337”.

Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV (Związek na rzecz środowiska naturalnego i ochrony przyrody, stowarzyszenie z kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia, zwany dalej „Związkiem na rzecz środowiska naturalnego”) a Bezirksregierung Arnsberg

dotyczącego zezwolenia przyznanego przez tę ostatnią dla Trianel Kohlekraftwerk GmbH & Co. KG (zwanej dalej „Trianel”) na budowę i eksploatację elektrowni opalanej węglem kamiennym w Lünen.

Trybunał (czwarta izba) orzekł, że:

„Artykuł 10a dyrektywy Rady 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, zmienionej dyrektywą 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 maja 2003 r. sprzeciwia się przepisom, które nie przyznają organizacji pozarządowej działającej na rzecz ochrony środowiska, o której mowa w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, możliwości powołania się przed sądem w ramach środka prawnego przeciwko decyzji w sprawie zezwolenia na przedsięwzięcia mogące „znacząco oddziaływać na środowisko” w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 85/337, zmienionej dyrektywą 2003/35/WE, na naruszenie przepisu wynikającego z prawa Unii i mającego za przedmiot ochronę środowiska z uwagi na to, że przepis ten chroni tylko interesy ogółu, a nie interesy jednostek.

Taka organizacja pozarządowa może wywodzić z art. 10a akapit trzeci zdanie ostatnie dyrektywy 85/337, zmienionej dyrektywą 2003/35/WE, prawo do powołania się przed sądem w ramach środka prawnego przeciwko decyzji w sprawie zezwolenia na przedsięwzięcia mogące „znacząco oddziaływać na środowisko naturalne” w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 85/337, ze zmianami, na naruszenie uregulowań prawa krajowego wynikających z art. 6 dyrektywy 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zmienionej dyrektywą Rady 2006/105/WE dnia 20 listopada 2006 r., chociaż nie dopuszcza do tego krajowe prawo procesowe z uwagi na to, że przytoczone przepisy chronią tylko interesy ogółu, a nie interesy jednostek”.⁶

„Trianel – przypozywana w postępowaniu przed sądem krajowym – zamierza wybudować i eksploatować elektrownię opalaną węglem kamiennym w Lünen. Oddanie do eksploatacji tej elektrowni posiadającej znamionową moc

cieplną do 1 705 megawatów i moc elektryczną netto 750 megawatów, przewidziano na rok 2012. W odległości do 8 kilometrów od miejsca usytuowania przedsięwzięcia znajduje się 5 obszarów chronionych w rozumieniu dyrektywy siedliskowej.

W ramach oceny skutków dla środowiska tego przedsięwzięcia Bezirksregierung Arnsberg – pozwany przed sądem krajowym – wydał w dniu 6 maja 2008 r. skierowaną do Trianel decyzję wstępną i udzielił jej pierwszego częściowego zezwolenia na przedsięwzięcie. W decyzji wstępnej stwierdza się, że nie istnieją żadne zastrzeżenia prawne co do przedsięwzięcia.

Związek na rzecz środowiska naturalnego w dniu 16 czerwca 2008 r. wniósł skargę o uchylenie tych decyzji do Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (wyższego sądu administracyjnego dla kraju związkowego Nadrenii Północnej-Westfalii). Powołał się on między innymi na naruszenie przepisów dotyczących transpozycji dyrektywy siedliskowej, a w szczególności jej art. 6.

Sąd krajowy wskazał, że decyzje te zostały wydane z naruszeniem art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej ze względu na to, że ocena skutków dla środowiska rozważanego przedsięwzięcia nie umożliwiła wykazania, że nie mogło ono mieć istotnego wpływu na znajdujące się w pobliżu specjalne obszary ochrony. Sąd krajowy zauważył, że na podstawie przepisów prawa krajowego stowarzyszenie ochrony środowiska nie może zaskarżyć naruszenia wymogów wodnoprawnych i wymogów z zakresu prawa ochrony przyrody, a także zasady ostrożności ustanowionej w § 5 ust. 1 zdanie pierwsze pkt 2 BImSchG, ze względu na to, że przepisy te nie przyznają praw jednostkom w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 1 i ust. 5 zdanie pierwsze pkt 1 UmwRG. Uściślił on, iż wniesienie skargi na akt administracyjny jest dopuszczalne jedynie, jeżeli akt ten narusza prawa skarżącego, a zatem jego publiczne prawa podmiotowe. Dodał on, że w celu ustalenia, czy dany przepis prawa krajowego chroni prawa indywidualne, decydującym kryterium jest kwestia oceny, jak dalece w danym przepisie są wystarczająco wyjaśnione i

rozgraniczone chroniony interes lub dobro prawne, rodzaj naruszenia i krąg chronionych osób. Sąd krajowy wskazał w tym względzie, że w dziedzinie prawa ochrony przed zanieczyszczeniami, jak zresztą również przepisy prawa wodnego i ochrony przyrody, dotyczą przede wszystkim ogółu, a nie zmierzają do ochrony praw indywidualnych. Sąd krajowy stwierdził ponadto, że rozważane przedsięwzięcie nie jest objęte zakresem zastosowania § 61 Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (ustawy o ochronie przyrody i zachowaniu krajobrazu), który pozwala, w niektórych przypadkach, na wprowadzenie odstępstwa od tej przesłanki dopuszczalności w odniesieniu do skarg wnoszonych przez stowarzyszenia uznane w dziedzinie ochrony środowiska.

Uznając, iż takie ograniczenie dostępu do wymiaru sprawiedliwości może jednak naruszać skuteczność dyrektywy 85/337, sąd krajowy zmierzał do ustalenia, czy skarga wniesiona przez Związek na rzecz ochrony środowiska nie powinna zostać uwzględniona zgodnie z art. 10a tej dyrektywy.

W tych okolicznościach Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy art. 10a dyrektywy 85/337 [...] wymaga, aby organizacje pozarządowe, które domagają się dostępu do wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskiego, którego prawo administracyjne procesowe wymaga podniesienia naruszenia prawa, mogły podnieść naruszenie wszystkich przepisów dotyczących ochrony środowiska właściwych dla zatwierdzenia przedsięwzięcia, w tym tych przepisów, które zostały ustanowione wyłącznie w interesie ogółu, a nie, przynajmniej w części, dla ochrony dóbr prawnych jednostek?
- 2) W przypadku nieudzielenia na pytanie pierwsze bezwarunkowej odpowiedzi twierdzącej:

Czy art. 10a dyrektywy 85/337 [...] wymaga, aby organizacje pozarządowe, które doma-

gają się dostępu do wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskiego, którego prawo administracyjne procesowe wymaga podniesienia naruszenia prawa, mogły podnieść naruszenie takich przepisów dotyczących ochrony środowiska właściwych dla zatwierdzenia przedsięwzięcia, które opierają się bezpośrednio na prawie wspólnotowym albo które transponują wspólnotowe przepisy prawa ochrony środowiska do prawa krajowego, w tym tych przepisów, które zostały ustanowione wyłącznie w interesie ogółu, a nie, przynajmniej w części, dla ochrony dóbr prawnych jednostek?

- a) W przypadku udzielenia na pytanie drugie odpowiedzi zasadniczo twierdzącej:

Czy wspólnotowe przepisy prawa ochrony środowiska muszą spełniać określone wymogi co do treści, aby mogły zostać zaskarżone?

- b) W przypadku udzielenia na pytanie 2 lit. a) odpowiedzi twierdzącej:

O jakie wymogi co do treści (na przykład bezpośrednią skuteczność, cel ochronny, cele) chodzi?

- 3) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lub na pytanie drugie:

Czy organizacji pozarządowej przysługuje takie wykraczające poza wymogi prawa krajowego prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości bezpośrednio na mocy dyrektywy?”⁷

Trybunał stwierdził, że „(...) bez względu na opcję wybraną przez państwo członkowskie w odniesieniu do dopuszczalności środków prawnych, stowarzyszenia ochrony środowiska mają prawo zgodnie z art. 10a dyrektywy 85/337 do wniesienia środka prawnego do sądu lub innego niezależnego i bezstronnego organu ustanowionego przez prawo, by zakwestionować materialną i proceduralną legalność decyzji, aktów lub zaniechań, o których mowa w tym artykule.

Wreszcie należy przypomnieć, że kiedy w braku uregulowań ustanowionych w tej dziedzinie przez prawo Unii do porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy

wyznaczenie właściwych sądów i określenie zasad postępowania w sprawach mających za przedmiot ochronę uprawnień podmiotów prawa wynikających z prawa Unii, te zasady nie mogą być mniej korzystne od zasad odnoszących się do odpowiednich środków prawnych dotyczących wyłącznie prawa krajowego (zasada równoważności) i nie mogą powodować w praktyce, że korzystanie z uprawnień wynikających z prawa Unii stanie się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zasada skuteczności).

Zatem, chociaż do państw członkowskich należy określenie, gdy taki jest ich porządek prawny, jakie są prawa, których naruszenie może być przedmiotem zaskarżenia w dziedzinie środowiska naturalnego, w granicach określonych przez art. 10a dyrektywy 85/337, nie mogą one, dokonując tego określenia, pozbawić stowarzyszeń ochrony środowiska, które spełniają wymogi wymienione w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, możliwości odgrywania roli przysługującej jej zarówno zgodnie z dyrektywą 85/337, jak i zgodnie z konwencją z Aarhus.

W odniesieniu do takich przepisów jak przepisy rozpatrywane w postępowaniu przed sądem krajowym, jeśli dopuszczalne jest, żeby ustawodawca krajowy ograniczał prawa, których naruszenie może być podnoszone przez jednostkę w ramach skargi do sądu na decyzje, akty lub zaniechania wspomniane w art. 10a dyrektywy 85/337, tylko do praw podmiotowych zainteresowanej społeczności, takie ograniczenie nie może być zastosowane jako takie do stowarzyszeń ochrony środowiska, w przeciwnym razie naruszy to art. 10a akapit trzeci zdanie ostatnie dyrektywy 85/337.

Jeżeli bowiem, jak wynika z tego przepisu, stowarzyszenia te powinny móc podnosić te same prawa co jednostki, byłoby sprzeczne z jednej strony z celem zapewnienia zainteresowanej społeczności szerokiego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, jak również z drugiej strony z zasadą skuteczności, by wspomniane stowarzyszenia nie mogły również podnosić naruszenia przepisów wynikających z prawa Unii w zakresie ochrony środowiska z tego jedynie powodu, że przepisy te chronią interesy

zbiorowe. Jak bowiem ukazuje postępowanie przed sądem krajowym, pozbawiłoby to ich w znacznym stopniu możliwości poddania kontroli przestrzegania przepisów wynikających z tego prawa, które najczęściej są skierowane na interes ogólny, a nie tylko na ochronę dóbr prawnych poszczególnych jednostek.

Z powyższego wynika przede wszystkim, że pojęcie „naruszenie prawa” nie może zależeć od warunków, które mogą być spełnione tylko przez inne osoby fizyczne lub prawne, takich jak np. warunek bycia bliższym lub dalszym sąsiadem instalacji lub warunek odczuwania w ten czy inny sposób skutków jej działania.

Wynika z tego w sposób bardziej ogólny, że art. 10a akapit trzeci zdanie ostatnie dyrektywy 85/337 należy rozumieć w ten sposób, że wśród „praw, które mogą być naruszone”, z których mają korzystać stowarzyszenia ochrony środowiska, powinny koniecznie znaleźć się przepisy prawa krajowego, które wprowadzają w życie ustawodawstwo Unii w dziedzinie ochrony środowiska, jak również przepisy prawa Unii w zakresie ochrony środowiska mające bezpośrednią skuteczność.

W tym względzie w celu udzielenia sądowi krajowemu możliwie najużyteczniejszej odpowiedzi należy zaznaczyć, iż podniesiony przeciwko zaskarżonej decyzji zarzut oparty na naruszeniu przepisów prawa krajowego wynikających z art. 6 dyrektywy siedliskowej może być zatem również podniesiony przez stowarzyszenie ochrony środowiska.

W konsekwencji na dwa pierwsze z zadanych pytań, rozpatrywane łącznie, należy odpowiedzieć, że art. 10a dyrektywy 85/337 sprzeciwia się przepisom, które nie przyznają organizacji pozarządowej działającej na rzecz ochrony środowiska, o której mowa w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, możliwości powołania się przed sądem w ramach środka prawnego przeciwko decyzji w sprawie zezwolenia na przedsięwzięcia mogące „znacząco oddziaływać na środowisko” w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 85/337 na naruszenie przepisu wynikającego z prawa Unii i mającego za przedmiot ochronę środowiska, z uwagi na to, że przepis ten

chroni tylko interesy ogółu, a nie interesy jednostek”.⁸

W ramach trzeciego pytania prejudycjalnego Trybunał orzekł, że w każdym przypadku, gdy przepisy dyrektywy okazują się, ze względu na swoją treść, bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, jednostki mają prawo powoływać się na nie przed sądami krajowymi wobec państwa, zarówno gdy nie dokonało ono w terminie transpozycji dyrektywy do prawa krajowego, jak i gdy dokonało transpozycji nieprawidłowo. Należy uznać, że „(...) art. 10a dyrektywy 85/337 rozpatrywany jako całość pozostawia państwom członkowskim znaczny zakres swobody w celu ustalenia, co stanowi naruszenie prawa, jak i w celu ustanowienia w szczególności przesłanek dopuszczalności środków prawnych oraz organów, do których powinny być wnoszone”.⁹

Ochrona wód

Wyrok Trybunału (trzecia izba) z 8 września 2005 r. w sprawie C-121/03 – Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Królestwu Hiszpanii.

Komisja Wspólnot Europejskich w skardze wniosła do Trybunału o stwierdzenie, że:

- „– nie podjąwszy działań niezbędnych w celu zastosowania się do zobowiązań ciążących na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy Rady 75/442/EWG z 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (Dz.U. L 194, s. 39), zmienionej dyrektywą Rady 91/156/EWG z 18 marca 1991 r. (Dz.U. L 78, str. 32, zwanej dalej „dyrektywą 75/442”), nie podjąwszy działań niezbędnych do zapewnienia, by odpady wytwarzane przez gospodarstwa prowadzące hodowlę świń położone w regionie Baix Ter w prowincji Gerona były unieszkodliwiane lub odzyskiwane bez zagrożenia dla zdrowia ludzkiego ani szkód w środowisku, pozwalający na funkcjonowanie pewnej liczby tych gospodarstw bez zezwolenia wymaganego przepisami ww. dyrektywy i nie przeprowadzwszy okresowych kontroli wymaganych dla tego typu gospodarstw,
- nie przeprowadzwszy przed budową tych gospodarstw lub przed zmianą ich projektów

uprzedniej oceny skutków środowiskowych z naruszeniem przepisów art. 2 i 4 ust. 2 dyrektywy Rady 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175, s. 40, zwanej dalej „dyrektywą 85/337 w pierwotnym brzmieniu”), lub z naruszeniem przepisów tej dyrektywy w brzmieniu nadanym dyrektywą Rady 97/11/WE z 3 marca 1997 r. (Dz.U. L 73, s. 5, zwanej dalej „dyrektywą 85/337”),

- nie przeprowadzwszy w odniesieniu do gospodarstw hodowli świń objętych skargą, badań hydrologicznych wymaganych w przypadku stref dotkniętych zanieczyszczeniem zgodnie z przepisami art. 3 lit. b), art. 5 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 80/68/EWG z 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (Dz.U. 1980, L 20, s. 43),
- oraz jako że w kilku publicznych sieciach wodociągowych w regionie Baix Ter maksymalna wartość stężenia dopuszczalna dla parametru „azotany”, które określone zostało w załączniku I część C pkt 20 do dyrektywy Rady 80/778/EWG z 15 lipca 1980 r. odnoszącej się do jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 229, s. 11), została przekroczona, z naruszeniem art. 7 ust. 6 tej dyrektywy,

Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy tych dyrektyw”.¹⁰

Zwrócić uwagę należy na fakt, że „(...) zakres stosowania pojęcia „odpadu” w rozumieniu dyrektywy 75/442 w sprawie odpadów, zmienionej dyrektywą Rady 91/156, zależy od znaczenia pojęcia „usuwać” w rozumieniu art. 1 lit. a) akapit pierwszy tej dyrektywy. W związku z tym w pewnych sytuacjach rzecz, materiał lub surowiec pochodzący z procesu wytwarzania lub wydobywania, którego celem nie było zasadniczo ich wyprodukowanie, nie stanowi pozostałości, lecz produkt uboczny, którego przedsiębiorstwo nie chce „usuwać” w rozumieniu tego przepisu, ale który zamierza, bez uprzedniego

przetworzenia, zużytkować lub zbyć na korzystnych dla siebie warunkach. W takim przypadku rzeczy, materiały lub surowce, których ekonomiczna wartość odpowiada wartości towarów, niezależnie od jakiegokolwiek przetworzenia, i które są jako takie poddane uregulowaniom znajdującym zastosowanie do tego rodzaju towarów, nie podlegają przepisom tej dyrektywy, które regulują unieszkodliwianie lub odzyskiwanie odpadów, pod warunkiem, że ich ponowne wykorzystanie będzie miało charakter nie potencjalny, lecz pewny, bez wcześniejszego przetworzenia i w ramach ciągłego procesu produkcji. W związku z tym pod takimi samymi warunkami odpady z hodowli mogą nie być zakwalifikowane jako odpady, jeśli używane są jako nawóz gruntowy w ramach zgodnego z prawem rolniczego wykorzystania na wyraźnie określonych terenach i jeśli ich przechowywanie ma miejsce wyłącznie dla potrzeb tego rolniczego wykorzystania. Okoliczność, że takie odpady nie są wykorzystywane na terenach należących do tego samego gospodarstwa rolnego, które je wytworzyło, lecz dla potrzeb innych przedsiębiorców, nie ma w tym zakresie znaczenia.

Natomiast zwłoki zwierząt hodowlanych, które padły w gospodarstwie, nie zaś wskutek ich uboju dla celów spożycia przez człowieka, nie mogą być w żadnym razie użytkowane w okolicznościach, które pozwoliłyby na uniknięcie zakwalifikowania ich do definicji odpadów w rozumieniu tej dyrektywy. Posiadacz takich zwłok jest zobowiązany do ich usunięcia z uwagi na to, że stanowią one odpady¹¹.

„Pojęcie „innych przepisów” widniejące w art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 75/442 w sprawie odpadów zmienionej dyrektywą 91/156 może oznaczać zarówno przepisy wspólnotowe, jak i przepisy krajowe dotyczące kategorii odpadów wymienionych w tym przepisie, pod warunkiem, że takie przepisy krajowe lub wspólnotowe dotyczą gospodarowania tymi odpadami oraz że zapewniają ochronę środowiska w stopniu przynajmniej takim, jaki wynika z tej dyrektywy¹².”

„Przepis art. 4 ust. 2 dyrektywy 85/337 w sprawie oceny skutków wywieranych przez

niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne zmienionej dyrektywą 97/11 stanowi, iż państwa członkowskie określają za pomocą badania indywidualnego lub za pomocą ustalonych przez nie progów lub kryteriów, czy przedsięwzięcia wymienione w załączniku II do tej dyrektywy podlegają ocenie skutków środowiskowych. Przepis ten ma co do zasady ten sam zakres zastosowania, co art. 4 ust. 2 dyrektywy 85/337 w jej pierwotnym brzmieniu. Nie zmienia on ogólnej zasady zawartej w art. 2 ust. 1 tej dyrektywy, zgodnie z którą przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko naturalne, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, podlegają ocenie skutków środowiskowych¹³.”

Zwrócić uwagę należy również na fakt, że „System ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z odchodów zwierzęcych nie opiera się na szczeblu wspólnotowym na dyrektywie 80/68 w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne, lecz na dyrektywie 91/676 w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Celem tej ostatniej dyrektywy jest właśnie walka z zanieczyszczeniem wód będącym wynikiem rozprzeczania lub zrzutów ścieków hodowlanych i nadmiernego stosowania nawozów. System ochrony ustanowiony w tej dyrektywie zawiera szczegółowe zasady gospodarowania, które państwa członkowskie zobowiązane są narzucić osobom prowadzącym gospodarstwa rolne. Zasady te uwzględniają mniej lub bardziej podatny charakter środowisk, do których odpady są odprowadzane. Gdyby bowiem art. 5 dyrektywy 80/68 interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie obowiązane są poddać uprzedniemu badaniu, obejmującemu między innymi analizę hydrogeologiczną, wszelkie wykorzystanie odchodów zwierzęcych jako nawozu rolniczego, to system ochrony ustanowiony dyrektywą 80/68 zastąpiony zostałby w części systemem ustanowionym dyrektywą 91/676¹⁴.”

Dostęp do informacji o środowisku

Wyrok Trybunału (czwarta izba) z 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-524/09; wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunal administratif de Paris) – Ville de Lyon przeciwko Caisse des dépôts et consignations.

„Udostępnienie danych transakcyjnych takich jak te, o których mowa w postępowaniu przed sądem krajowym, dotyczących posiadaczy rachunków, z których i na które przenoszone są uprawnienia do emisji, uprawnień lub jednostek Kioto objętych tymi transakcjami, jak również dat i godzin tych transakcji, podlega wyłącznie szczególnym regułom publicznego udostępniania i poufności zawartym w dyrektywie 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami [uprawnieniami do] emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE, w jej brzmieniu wynikającym z dyrektywy 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27 października 2004 r., oraz regułom zawartym w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 2216/2004 z 21 grudnia 2004 r. w sprawie standaryzowanego i zabezpieczonego systemu rejestrów stosownie do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz decyzji nr 280/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

Dane transakcyjne takie jak te, których udostępnienia dochodzi w postępowaniu przed sądem krajowym, gdzie jednostka samorządu terytorialnego zamierzająca renegocjować umowę dzierżawy, stanowią dane poufne w rozumieniu rozporządzenia nr 2216/2004 i zgodnie z jego art. 9 i 10 w związku z pkt 11 i 12 załącznika XVI do tego rozporządzenia w braku uprzedniej zgody danych posiadaczy rachunków dane takie są swobodnie dostępne ogółowi społeczeństwa wyłącznie w obszarze publicznym strony WWW niezależnego dziennika transakcji Wspólnoty od 15 stycznia piątego roku (X+5) po roku (X) dokonania transakcji dotyczących przeniesienia uprawnień do emisji.

Dla celów wykonania rozporządzenia nr 2216/2004 jedynie centralny administrator jest

uprawniony do udostępnienia ogółowi społeczeństwa danych, o których mowa w pkt 12 załącznika XVI do tego rozporządzenia, niemniej administrator rejestru krajowego, do którego złożono wniosek o udostępnienie takich danych transakcyjnych, musi sam odrzucić ten wniosek, gdyż w braku uprzedniej zgody danych posiadaczy rachunków administrator ten jest zobowiązany zapewnić poufność tych danych dopóty, dopóki nie mogą one zostać udostępnione zgodnie z prawem ogółowi społeczeństwa przez centralnego administratora¹⁵.

Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska

Wyrok Trybunału (wielka izba) z 8 marca 2011 r. w sprawie C-240/09 Lesoochranárske zoskupenie VLK przeciwko Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky.

Trybunał (wielka izba) orzekł, że „(...) artykuł 9 ust. 3 konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2005/370/WE z 17 lutego 2005 r., jest pozbawiony bezpośredniej skuteczności na gruncie prawa Unii. Zadaniem sądu krajowego jest jednak dokonanie – w zakresie, w jakim jest to tylko możliwe – wykładni przepisów proceduralnych dotyczących przesłanek, które winny zostać spełnione, aby móc wszcząć postępowanie administracyjne lub sądowe zgodnie z celami art. 9 ust. 3 tejże konwencji, jak i z celem skutecznej ochrony sądowej uprawnień wynikających z prawa Unii, ażeby umożliwić organizacji zajmującej się ochroną środowiska takiej jak Lesoochranárske zoskupenie VLK zaskarżenie do sądu decyzji wydanej po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, które mogło być sprzeczne z unijnym prawem ochrony środowiska¹⁶”.

W niniejszej sprawie „(...) Zoskupenie zostało poinformowane o wszczęciu – na wniosek stowarzyszeń łowieckich lub innych podmiotów – kilku postępowań administracyjnych

w sprawie przyznania odstępstw od systemu ochrony takich gatunków jak niedźwiedź brunatny, dostępu do chronionych obszarów naturalnych czy też stosowania produktów chemicznych na tych obszarach.

Zoskupienie wniosło wówczas do Ministerstwo „ivotného prostredia o uznanie jego statusu „strony” postępowania administracyjnego dotyczącego przyznania odstępstw lub tych zezwoleń i powołało się w tym celu na konwencję z Aarhus. Ministerstwo „ivotného prostredia nie uwzględniło owego wniosku i oddaliło odwołanie od tej decyzji odmownej wniesione później przez Zoskupenie.

Zoskupenie wniosło skargę na te dwie decyzje, twierdząc w szczególności, że postanowienia art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus wywołują skutek bezpośredni.

W tych okolicznościach Najvyšší súd Slovenskej republiky postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy jest możliwe przypisanie bezpośrednio skutku (»self executing effect«), który posiadają konwencje międzynarodowe, art. 9 konwencji z Aarhus z 25 czerwca 1998 r., a w szczególności ustępowi 3 tego artykułu, uwzględniając podstawowy cel tej konwencji międzynarodowej, jakim jest odejście od klasycznej koncepcji legitymacji procesowej poprzez przyznanie statusu strony również społeczeństwu lub zainteresowanemu społeczeństwu, w sytuacji gdy w obecnej chwili Unia Europejska, mimo że przystąpiła do rzeczonych konwencji 17 lutego 2005 r., nie przyjęła przepisów wspólnotowych w celu jej wykonania?
- 2) Czy jest możliwe przypisanie art. 9 konwencji z Aarhus, a w szczególności ustępowi 3 tego artykułu, który stanowi obecnie część prawa wspólnotowego, bezpośredniego skutku lub bezpośredniego stosowania w rozumieniu utrwalonego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości?
- 3) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 1 lub 2, czy możliwe jest dokonanie wykładni art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus,

uwzględniając jej podstawowy cel, w ten sposób, że wyrażenie »działania władz publicznych« obejmuje również działanie w postaci wydania decyzji, co oznaczałoby, że przyznanie społeczeństwu możliwości wszczęcia postępowania przed sądem obejmuje również prawo do zaskarżenia decyzji organu publicznego, której niezgodność z prawem przejawia się w oddziaływaniu na środowisko?»¹⁷

W przedmiocie pytań prejudycjalnych Trybunał stwierdził, że „(...) aby ustosunkować się do tej argumentacji, wystarczy stwierdzić, że zadane pytania dotyczą w istocie jedynie art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus i nie odnoszą się do innych ustępów tego artykułu.

W tej sytuacji Trybunał nie miał podstaw, by orzec, że zadane pytania były częściowo niedopuszczalne, ponieważ dotyczyły one innych postanowień niż postanowienia zawarte w art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus. W swych dwóch pierwszych pytaniach, które należy zbadać łącznie, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy jednostki, a zwłaszcza stowarzyszenia ochrony środowiska, które chcą zaskarżyć decyzję wprowadzającą odstępstwo od systemu ochrony środowiska takiego jak system wprowadzony przez dyrektywę siedliskową na rzecz gatunku wymienionego w załączniku IV do tej dyrektywy, mogą wywieść legitymację procesową z prawa Unii, zważywszy w szczególności na postanowienia art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, co do którego bezpośredniej skuteczności sąd krajowy stawia pytania”¹⁸

Konwencja z Aarhus została podpisana przez Wspólnotę i następnie zatwierdzona decyzją 2005/370. Dlatego też zgodnie z utrwalonym orzecznictwem postanowienia tej konwencji stanowią od tej pory integralną część porządku prawnego Unii (zob. analogicznie w szczególności wyroki: z 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-344/04 IATA i ELFAA, Zb.Orz. s. I-403, pkt 36; z 30 maja 2006 r. w sprawie C-459/03 Komisja przeciwko Irlandii, Zb.Orz. s. I-4635, pkt 82). W ramach tego porządku prawnego Trybunał jest zatem właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni owej konwencji (zob. w szczególności wyroki: z 30 kwietnia 1974 r. w sprawie 181/73 Haegeman, Rec. s. 449,

pkt 4–6; z 30 września 1987 r. w sprawie 12/86 Demirel, Rec. s. 3719, pkt 7).

Ponieważ konwencja z Aarhus została zawarta przez Wspólnotę i wszystkie państwa członkowskie w ramach kompetencji dzielonej, Trybunał, do którego wniesiono sprawę zgodnie z przepisami traktatu WE, a w szczególności z art. 234 WE, jest właściwy do rozgraniczenia obowiązków spoczywających na Unii i obowiązków ciążących wyłącznie na państwach członkowskich oraz do dokonania wykładni postanowień konwencji z Aarhus (zob. analogicznie wyroki: z 14 grudnia 2000 r. w sprawach połączonych C-300/98 i C-392/98 Dior i in., Rec. s. I-11307, pkt 33; z 11 września 2007 r. w sprawie C-431/05 Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos, Zb.Orz. s. I-7001, pkt 33).

Następnie należy ustalić, czy w dziedzinie objętej art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, Unia skorzystała ze swych uprawnień i wydała przepisy dotyczące wykonania obowiązków, które z niego wynikają. Gdyby nie miało to miejsca, obowiązki wynikające z art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus podlegałyby nadal prawu krajowemu państw członkowskich. W takim przypadku do sądów tychże państw należałoby ustalenie na podstawie prawa krajowego, czy jednostki mogą oprzeć się bezpośrednio na normach tej umowy międzynarodowej, które dotyczą owej dziedziny, lub czy wspomniane sądy winny stosować je z urzędu. W tym przypadku prawo Unii nie wymaga bowiem ani nie zabrania tego, by porządek prawny państwa członkowskiego przyznał jednostkom prawo do powołania się bezpośrednio na tę normę lub nałożył na sądy obowiązek stosowania jej z urzędu (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawach połączonych Dior i in., pkt 48; w sprawie Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos, pkt 34).

Gdyby natomiast stwierdzono, że Unia skorzystała ze swych uprawnień i wydała przepisy w dziedzinie objętej art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, prawo Unii miałoby zastosowanie, a do Trybunału należałoby ustalenie, czy przepis omawianej umowy międzynarodowej wywołuje skutek bezpośredni.

Należy zatem zbadać, czy w szczególnej

dziedzinie, która objęta jest zakresem art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, Unia skorzystała ze swego uprawnienia i wydała przepisy dotyczące wykonania obowiązków, które z niego wynikają (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos, pkt 39). Ponadto Trybunał uznał, że konkretna kwestia, która nie była jeszcze przedmiotem przepisów Unii, podlega prawu Unii, jeżeli owa kwestia została uregulowana w umowach zawartych przez Unię i przez państwa członkowskie oraz dotyczy dziedziny objętej w szerokim zakresie prawem Unii (zob. analogicznie wyrok z 7 października 2004 r. w sprawie C-239/03 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. s. I-9325, pkt 29–31).

W rozpatrywanym przypadku spór przed sądem krajowym dotyczy kwestii, czy stowarzyszenie ochrony środowiska może być „stroną” postępowania administracyjnego dotyczącego w szczególności przyznania odstępstw od systemu ochrony takich gatunków jak niedźwiedź brunatny. Otóż wspomniany gatunek został wymieniony w pkt a) załącznika IV do dyrektywy siedliskowej, tak że zgodnie z art. 12 tejże dyrektywy ów gatunek podlega systemowi ścisłej ochrony, od którego odstępstwo może zostać przyznane tylko na zasadach przewidzianych w art. 16 omawianej dyrektywy. Wynika stąd, że spór przed sądem krajowym podlega prawu Unii.

Prawdą jest, że w deklaracji w sprawie kompetencji złożonej na podstawie art. 19 ust. 5 konwencji z Aarhus i załączonej do decyzji 2005/370 Wspólnota stwierdziła w szczególności, „że obowiązujące instrumenty prawne nie obejmują w pełni realizacji obowiązków wynikających z art. 9 ust. 3 konwencji, jako że odnoszą się one do procedur administracyjnych i sądowych mających na celu kwestionowanie działań i zaniechań osób prywatnych i władz publicznych innych niż instytucje Wspólnoty Europejskiej objęte art. 2 ust. 2 lit. d) konwencji oraz że w wyniku tego jej państwa członkowskie są odpowiedzialne za wykonanie tych obowiązków w momencie zatwierdzenia konwencji przez Wspólnotę Europejską i nie zmieni się to, o ile i do czasu, gdy Wspólnota, wykonując swoje uprawnienia na mocy traktatu WE, przyjmie

przepisy prawa wspólnotowego obejmujące wykonanie tych obowiązków”. Nie można jednak wysnuć stąd wniosku, że spór przed sądem krajowym nie podlega prawu Unii, ponieważ – jak przypomniano w pkt 36 wyroku – konkretna kwestia, która nie była jeszcze przedmiotem przepisów Unii, może podlegać prawu Unii, jeżeli dotyczy dziedziny objętej w szerokim zakresie prawem Unii. W tym względzie nie ma znaczenia okoliczność, że rozporządzenie nr 1367/2006, które ma na celu wykonanie przepisów art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, dotyczy wyłącznie instytucji Unii i nie może być postrzegane jako wydanie przez Unię przepisów dotyczących wykonania obowiązków wynikających z art. 9 ust. 3 rzeszonej konwencji w odniesieniu do krajowych procedur administracyjnych lub sądowych. Jeśli bowiem dany przepis może znaleźć zastosowanie zarówno do sytuacji objętych prawem krajowym, jak i do sytuacji objętych prawem Unii, niewątpliwie znaczenie ma to, by w celu uniknięcia przyszłych rozbieżności interpretacyjnych ów przepis był interpretowany w jednolity sposób, niezależnie od warunków, w jakich ma być stosowany (zob. w szczególności wyroki: z 17 lipca 1997 r. w sprawie C-130/95 Giloy, Rec. s. I-4291, pkt 28; z 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-53/96 Hermčs, Rec. s. I-3603, pkt 32). Wynika stąd, że Trybunał jest właściwy do dokonania wykładni postanowień art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, a w szczególności do zajęcia stanowiska w kwestii, czy wywołują one lub nie skutek bezpośredni. W tym względzie postanowienie umowy zawartej przez Unię i jej państwa członkowskie z państwami trzecimi należy uznać za postanowienie bezpośrednio skuteczne, jeżeli – zważywszy na jego brzmienie oraz cel i charakter tej umowy – zawiera ono jasny i precyzyjny obowiązek, który nie jest uzależniony – w zakresie jego wypełnienia lub skutków – od wydania kolejnego aktu”¹⁹.

„Należy stwierdzić, że postanowienia art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus nie zawierają żadnego jasnego i precyzyjnego obowiązku regulującego bezpośrednio sytuację prawną jednostek. Skoro bowiem tylko „członkowie społeczeństwa spełniający wymagania, o ile takie istnieją, okre-

ślone w prawie krajowym” mają prawa przewidziane w rzeszonym art. 9 ust. 3, przepis ten jest uzależniony – w zakresie jego wykonania lub skutków – od wydania kolejnego aktu. Należy jednak zaznaczyć, że chociaż owe postanowienia zostały sformułowane w sposób ogólny, mają one na celu umożliwić zapewnienie skutecznej ochrony środowiska. W braku uregulowań Unii w danej dziedzinie zadaniem wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego jest określenie zasad proceduralnych dotyczących środków prawnych, które mają zapewnić ochronę uprawnień, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, w niniejszym przypadku z dyrektywy siedliskowej, przy czym państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie w każdym przypadku skutecznej ochrony tych uprawnień”²⁰.

Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, zasady proceduralne dotyczące środków prawnych mających zapewnić ochronę uprawnień, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, nie mogą być mniej korzystne niż w przypadku podobnych środków prawnych o charakterze wewnętrznym (zasada równoważności) i nie mogą powodować w praktyce, że korzystanie z uprawnień wynikających z porządku prawnego Unii stanie się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zasada skuteczności; zob. ww. wyrok w sprawie Impact, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo). Nie można więc, bez narażenia na szwank skutecznej ochrony zapewnionej przez prawo Unii w zakresie ochrony środowiska, dokonać wykładni postanowień art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, która powodowałaby w praktyce, że korzystanie z uprawnień wynikających z prawa Unii byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione. Wynika stąd, że jeśli sprawa dotyczy gatunku chronionego przez prawo Unii, a zwłaszcza przez dyrektywę siedliskową, sąd krajowy powinien – w celu zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych unijnym prawem ochrony środowiska – dokonać wykładni swojego prawa krajowego, która w możliwie najszerszym zakresie będzie zgodna z celami określonymi w art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus. Zadaniem sądu krajowego jest więc dokonanie –

w zakresie, w jakim jest to tylko możliwe – wylądni przepisów proceduralnych dotyczących przesłanek, które winny zostać spełnione, aby móc wszcząć postępowanie administracyjne lub sądowe zgodnie z celami art. 9 ust. 3 konwencji z Aarhus, jak i z celem skutecznej ochrony sądowej uprawnień wynikających z prawa Unii, ażeby umożliwić organizacji zajmującej się ochroną środowiska takiej jak zoskupienie zaskarżenie do sądu decyzji wydanej po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, które mogło być sprzeczne z unijnym prawem ochrony środowiska.²¹ Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pytania pierwsze i drugie, nie zachodzi potrzeba udzielenia odpowiedzi na pytanie trzecie”.²²

dr Karolina Szuma
adiunkt w Europejskiej Wyższej Szkole
Prawa i Administracji w Warszawie

¹ - Opracowanie zawiera fragmenty orzeczeń częściowo dosłownie powtórzonych, w każdym razie obejmuje najważniejsze elementy argumentacji stron i Trybunału.

² Halony – nazwa handlowa związków bromo-, fluoro- i chloropochodnych węglowodorów (np. Halon 1211 – bromochlorodifluorometan – CF₂ClBr, Halon 1301 – bromotrifluorometan – CBrF₃), stosowanych dawniej jako środki gaśnicze.

³ Art. 4 ust. 1 ppkt c) „Ograniczenia wprowadzania do obrotu i stosowania substancji regulowanych 1. Z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, zakazuje się wprowadzania do obrotu i stosowania poniższych substancji regulowanych: (...) c) halonów”; Art. 4 ust. 4 i 5 4. „i) a) Ustępy 1, 2 oraz 3 nie mają zastosowania do wprowadzania do obrotu substancji regulowanych przeznaczonych do zniszczenia we Wspólnocie za pomocą technologii zatwierdzonych przez strony; b) Ustępy 1, 2 oraz 3 nie mają zastosowania do wprowadzania do obrotu substancji regulowanych i ich stosowania, jeśli:

– są stosowane jako substraty lub czynniki ułatwiające procesy chemiczne; lub

– są używane do celów zamówień objętych pozwoleniami w odniesieniu do nieodzwrotnego zużycia przez użytkowników, określonych w art. 3 ust. 1 lub zamówień objętych pozwoleniami w odniesieniu do zastosowań krytycznych przez użytkowników określonych w art. 3 ust. 2 lub do czasowego stosowania w sytuacjach wyjątkowych, dopuszczalnych zgodnie z art. 3 ust. 2 ii).

ii) Ustęp 1 nie ma zastosowania do wprowadzania do obrotu przez przedsiębiorców innych niż producenci substancji regulowanych, w celu obsługi technicznej lub naprawy urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych, do 31 grudnia 1999 r.

iii) Ustęp 1 nie ma zastosowania do substancji regulowanych używanych do obsługi technicznej lub naprawy urządzeń chłodniczych i klimatyzacyj-

nych lub do zastosowań w daktyloskopii, do 31 grudnia 2000 r.

iv) Ustęp 1 lit. c) nie ma zastosowania do wprowadzania do obrotu i stosowania halonów odzyskanych, po recyklingu lub regeneracji, stosowanych w istniejących systemach przeciwpożarowych, do 31 grudnia 2002 r. lub wprowadzania do obrotu i stosowania halonów do zastosowań krytycznych, podanych w załączniku VII. Każdego roku właściwe władze państw członkowskich powiadamiają Komisję o ilości halonów zużytych do zastosowań krytycznych, podjętych środkach w zakresie redukcji ich emisji oraz prognozach ich emisji, jak również o obecnych działaniach mających na celu identyfikowanie substancji alternatywnych i ich stosowanie. Każdego roku Komisja dokonuje przeglądu zastosowań krytycznych wymienionych w załączniku VII oraz, gdy niezbędne, wprowadza stosowne zmiany, zgodnie z procedurą określoną w art. 18 ust. 2.

v) Z wyjątkiem zastosowań wymienionych w załączniku VII, systemy przeciwpożarowe i gaśnice zawierające halony wycofuje się z użycia przed 31 grudnia 2003 r., a halony zostają odzyskane zgodnie z art. 16.

⁵ Każdy producent i importer uprawniony do wprowadzania substancji regulowanych do obrotu lub używania ich do celów własnych, określonych w niniejszym artykule, może przenieść swoje prawo do całkowitej ilości lub jej części odnoszącej się do danej grupy substancji ustalonej zgodnie z niniejszym artykułem, na innego producenta lub importera danej grupy substancji we Wspólnocie. O jakimkolwiek tego rodzaju przeniesieniu prawa powiadamia się Komisję z wyprzedzeniem. Przeniesienie prawa wprowadzania do obrotu lub stosowania nie oznacza dalszego prawa do produkcji lub przywozu”.

⁴ Motyw 28–31 orzeczenia.

⁵ Motywy 34–37 orzeczenia.

⁶ Sentencja orzeczenia.

⁷ Motywy 24–34 orzeczenia.

⁸ Motywy 42–50 orzeczenia.

⁹ Motyw 55 orzeczenia.

¹⁰ Motyw 14 orzeczenia.

¹¹ Motywy 57, 58, 60–62, 64 orzeczenia.

¹² Motyw 69 orzeczenia.

¹³ Motywy 91, 92 orzeczenia.

¹⁴ Motywy 101, 102 orzeczenia.

¹⁵ Sentencja orzeczenia.

¹⁶ Sentencja orzeczenia.

¹⁷ Motywy 20–23 orzeczenia.

¹⁸ Motywy 26–28 orzeczenia.

¹⁹ Motywy 30–44 orzeczenia. Zob. w szczególności wyroki: z 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-265/03 Simutenkov, Zb.Orz. s. I-2579, pkt 21; z 13 grudnia 2007 r. w sprawie C-372/06 Asda Stores, Zb.Orz. s. I-11223, pkt 82.

²⁰ - Motywy 45–47 orzeczenia. Zob. w szczególności wyrok z 15 kwietnia 2008 r. w sprawie C-268/06 Impact, Zb.Orz. s. I-2483, pkt 44, 45.

²¹ Zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie C-432/05 Unibet, Zb.Orz. s. I-2271, pkt 44; ww. wyrok w sprawie Impact, pkt 54.

²² Motywy 48-53 orzeczenia.